

LBRIS

We know
books

ALEXANDRA DOBRE

**ORAȘE CARE INSPIRĂ:
SENIORI ACTIVI
ÎN COMUNITĂȚI SMART**

t...

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2024

Alexandra Dobre

Orașe care Inspiră: Seniori Activi în Comunități Smart

Copyright © Alexandra Dobre

Copyright © TRITONIC 2024 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzelor nr. 5, București

e-mail: editura@triton.ro

www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Asistența socială este coordonată de prof. univ. dr. Doru Buzducea.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DOBRE, ALEXANDRA

Orașe care inspiră : seniori activi în comunități smart / Alexandra

Dobre. - București : Tritonic Books, 2024

Conține bibliografie

ISBN 978-606-749-799-1

3645

Coperta: Alexandra Bardan

DTP: Ioan Dorel Radu

Editor: Rebeca Cojocaru

Comanda nr. AS07/2024

Bun de tipar: Decembrie 2024

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

MULȚUMIRI	9
PREFAȚĂ	11
ABREVIERI	19
INTRODUCERE	21

CAPITOLUL 1.

STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII PRIVIND

ECOSISTEMELE URBANE INTELIGENTE ȘI

POLITICILE SOCIALE	33
--------------------------	----

1.1. Ecosistemul urban inteligent, serviciile ecosistemice urbane și Agenda 2030	33
1.1.1. Ecosistemul urban inteligent: sustenabilitate urbană și inovații	33
1.1.2. Ecosistemele urbane inteligente și Agenda 2030	41
1.1.3. Serviciile ecosistemice urbane	45
1.2.2. Orașele inteligente ca ecosisteme bazate pe date	63
1.2.3. Orașe inteligente sustenabile ca ecosisteme urbane bazate pe cunoaștere	70
1.2.4. Gestionarea ecosistemului urban inteligent	72
1.3. Stadiul cunoașterii în domeniul guvernancei urbane inteligente	75
1.3.1. Principalele componente ale guvernancei urbane inteligente	75
1.3.2. Rolul instituțiilor publice în guvernancea inteligentă	78

1.3.3. Factorii care stau la baza guvernancei urbane inteligente	84
1.3.4. Guvernanța urbană inteligentă versus guvernanța urbană inteligentă bazată pe context	90
1.3.5. Parteneriatele public-privat: de la guvernanța tehnocrată la guvernanța urbană inteligentă	99
1.3.6. Rolul TIC în îmbunătățirea guvernancei urbane	104
1.4. Ecosistemul social urban și politicile sociale	114
1.4.1. Definirea conceptului de ecosistem social	115
1.4.2. Grupuri implicate în cadrul unui ecosistem social	126
1.4.3. Politicile sociale	135
1.4.4. Politicile sociale în orașele inteligente	142
1.5. Concluzii	153

CAPITOLUL 2.

PROVOCĂRI PRIVIND IMPLEMENTAREA POLITICILOR SOCIALE ÎN CADRUL ECOSISTEMELOR URBANE SMART DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

2.1. Scurt istoric privind politicile sociale prietenoase cu vârșnicii	159
2.2. Conceptul de orașe și comunități prietenoase cu vârșnicii (AFCC). Scurtă introducere	161
2.3. Modele pentru orașe și comunități prietenoase cu vârșnicii	167
2.4. Provocări pentru practicile și politicile AFCC	174
2.5. Bariere privind implementarea politicilor sociale prietenoase pentru vârșnici	178
2.5.1. Bariere fizice / caracteristici de mediu	183
2.5.2. Bariere sociale	184
2.5.3. Bariere financiare	185
2.5.4. Bariere politice	187
2.5.5. Bariere tehnologice	190
2.5.6. Concluzii și recomandări	191
2.6. Exemple de bune practici: ecosisteme urbane smart prietenoase cu vârșnicii	193
2.6.1. Locuințe prietenoase cu vârșnicii	194
2.6.2. Transport prietenos cu vârșnicii	205

2.6.3. Spații și clădiri exterioare prietenoase cu vârșnicii	210
2.6.4. Comunicare și informare (tehnologia) și orașul prietenos cu vârșnicii	219
2.6.5. Respect și incluziune socială într-un oraș prietenos cu vârșnicii	226
2.6.6. Participarea socială	229
2.6.7. Participare civică și angajare	231
2.6.8. Sprijin comunitar și servicii de sănătate	233
2.7. Concluzii și recomandări	236
2.7.1. Exemple de bune practici de AFC	236
2.7.2. Viitorul orașelor inteligente și prietenoase cu vârșnicii	241

CAPITOLUL 3.

POLITICILE EUROPENE ȘI NAȚIONALE PRIVIND ÎMBĂTRÂNIREA ACTIVĂ – UN MODEL DE ECOSISTEM SMART

3.1. Îmbătrânirea activă. Între concept și realitate	247
3.2. Îmbătrânirea activă: concept politic fundamental în Europa	255
3.2.1. Cadrul de îmbătrânire activă al Uniunii Europene. Aspecte punctuale	260
3.2.2. Indicele Îmbătrânirii Active – instrument european pentru măsurarea îmbătrânirii active	265
3.3. Elaborarea politicilor în domeniul îmbătrânirii active. Discursurile politice europene	270
3.3.1. Participarea în societate	272
3.3.2. Orașele smart prietenoase cu vârșnicii	276
3.3.3. Vârșnicii și discriminarea	278
3.4. Perspectiva legislativă privind vârșnicii și îmbătrânirea activă în România	281
3.5. Studii academice privind îmbătrânirea activă în România	287
3.5.1. Respect și incluziune socială	289
3.5.2. Sprijin comunitar și servicii de sănătate	295
3.5.3. Participarea socială	297
3.5.4. Spații și clădiri exterioare – un pas spre crearea unor ecosisteme urbane prietenoase cu vârșnicii	298

3.5.6. Comunicare și informare – infrastructura TIC	300
3.5.7. Participarea civică și ocuparea forței de muncă	305
3.5.8. Concluzii	305
CONCLUZII FINALE	309
În loc de încheiere	330
BIBLIOGRAFIE	333
ANEXA 1. LISTA DE VERIFICARE A CARACTERISTICILOR ESEȚIALE ALE ORAȘELOR PRIETENOASE CU VÂRSTNICII	423

MULȚUMIRI

Mulțumiri speciale tuturor celor care m-au asistat în acest demers, pentru verificarea constantă a progresului cercetărilor mele, supravegherea competentă, sfaturile și sprijinul dumneavoastră. Vă mulțumesc pentru tot ce m-ați învățat și mi-ați arătat. Voi fi mereu recunoscătoare pentru contribuția dumneavoastră la viitorul meu în mediul profesional și academic.

Aș dori să-mi exprim recunoștința din toată inima față de părinții mei pentru dragostea și sprijinul lor constant în timp ce eram ocupată cu studiile. Pentru mama mea – o mulțumire specială: fără implicarea ta, timpul meu pentru cercetare ar fi fost mult limitat. Nu în ultimul rând, îi mulțumesc soțului meu pentru sprijinul său neclintit și înțelegere. Ai înțeles că trebuie să lucrez chiar și sâmbăta, duminica și de sărbătorile legale pentru ca această călătorie să își atingă scopul. Pentru Maria, mama va avea acum mai mult timp de petrecut cu tine.

Cu toții ați contribuit la succesul acestei călătorii.

multe inițiative politice au avut loc la nivel internațional, precum și la nivel național și subnațional, cu scopul de a adapta aranjamentele de bunăstare la paradigma îmbătrânirii active. Cu toate acestea, în ciuda multor retorici politice pozitive, este evident că există încă o incertitudine considerabilă cu privire la ceea ce ar trebui să însemne îmbătrânirea activă în practică. De fapt, în cadrul majorității guvernelor naționale, dezbaterile privind problemele îmbătrânirii s-a concentrat pe reformele pensiilor și securității sociale și nu pe strategii eficiente de îmbătrânire activă, ceea ce subliniază, din nou, oportunitatea publicării cărții.

CAPITOLUL 1.

STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII PRIVIND ECOSISTEMELE URBANE INTELEGENTE ȘI POLITICILE SOCIALE

1.1. Ecosistemul urban inteligent, serviciile ecosistemice urbane și Agenda 2030

1.1.1. Ecosistemul urban inteligent: sustenabilitate urbană și inovații

În ciuda analizelor ample, cercetătorii și practicienii nu au căzut de acord în ceea ce privește definirea atributelor conceptuale și practice ale sustenabilității urbane (Zeemering, 2009). Lipsa consensului este legată în primul rând de complexitatea conceptului de sustenabilitate urbană, care implică în mod cuprinzător capacitatea orașelor de a obține o viabilitate pe termen lung din triplă perspectivă: de mediu, economică și socială (Mori și Christodoulou, 2012). Totuși, un oraș este considerat a fi sustenabil atunci când este eficient în îmbunătățirea bunăstării umane prin dezvoltarea socială durabilă, echilibrând ciclul economic de creștere cu conservarea mediului fizic și natural înconjurător (Huang și colab., 2015). Prin urmare, orașele nu sunt scutite de cercetarea sustenabilității urbane, dimpotrivă (Botequilha-Leitao și Diaz-Varela, 2020).

Pe lângă arhitectura sa tripartită de bază (economică, socială și de mediu), sustenabilitatea urbană include o nuanță

tehnologică (Bugliarello, 2011). Realizarea durabilității necesită inovații tehnologice inteligente care să permită practici de management urban ecologic și viabile din punct de vedere social (Chiappetta Jabbour și de Sousa Jabbour, 2016; Pizzi și colab., 2020). Cu toate acestea, din cauza fragmentării și lipsei de coeziune care caracterizează dezbaterea științifică existentă, conceptualizarea inteligenței urbane este la fel de provocatoare ca și definiția durabilității (Mora și colab., 2017).

Inteligența urbană apare unde „au loc procese intense de comunicare” (Salomon, 1996: p. 78). Mai precis, inteligența își are rădăcinile în două fenomene care declanșează schimburi de comunicare între actorii urbani: (1) utilizarea intensivă a tehnologiilor pentru integrarea și coordonarea comportamentelor individuale cu scopul de a realiza o acțiune urbană colectivă (Bifulco și colab., 2016); și (2) recontextualizarea dinamicii și experiențelor urbane în noi realități care depășesc spațiul fizic și realizează un locus digital (Cassandras, 2016). Din acest punct de vedere, inteligența urbană se bazează pe doi piloni: unul tangibil, inclusiv infrastructurile fizice și canalele care împletesc entitățile care participă la funcționarea orașului; și unul intangibil, format din factorii taciți și imateriali care stau la baza identității și subiectivității orașului (Marsal-Llacuna, 2016).

Un oraș inteligent și durabil poate fi conceput ca o entitate urbană care este capabilă să integreze tehnologiile sociale și digitale disponibile și să coordoneze cunoștințele existente în scopul abordării problemelor de mediu, sociale și economice care afectează viabilitatea sa pe termen lung (Hara și colab., 2016).

Printre alții, Gil-Garcia și colab. (2015) au identificat câteva componente esențiale care stau la baza inteligenței unui oraș. Ele pot fi grupate în patru straturi, dintre care trei sunt verticale, în timp ce celălalt este orizontal. În primul rând, cu cât mai multe orașe sunt capabile să îmbine mediul

natural cu mediul lor încorporat într-o perspectivă a viabilității pe termen lung, cu atât sunt mai inteligente (Bayulken și Huisingh, 2015). În al doilea rând, orașele inteligente au nevoie de o structură guvernamentală solidă, care să ofere oamenilor aranjamente instituționale de încredere, management public eficient și servicii publice în timp util (Wirtz și colab., 2020). Cu toate acestea, un mediu natural durabil și o structură guvernamentală eficientă ar fi inutile, dacă lipsește o societate implicată, angajată (de Oliveira și colab., 2013). Și, în al patrulea rând, inteligența urbană necesită împărțirea capitalului uman și social între constituenții orașului (Macke și colab., 2019).

Conform literaturii de specialitate, orașele inteligente necesită un strat orizontal format din tehnologii distribuite care creează conexiune între cele trei straturi verticale pentru a stimula creativitatea urbană (Wolff și colab., 2020). Aceste argumente duc la înțelegerea orașelor inteligente și durabile ca ecosisteme urbane.

În general, un ecosistem este un mediu compus dintr-un „set în evoluție de actori, activități și artefacte, precum și instituții și relații, inclusiv relații complementare și substitutive” care conectează actori, activități, și artefacte (Granstrand și Holgersson, 2020: p. 1) Un ecosistem urban este compus atât din componente naturale, cât și din componente artificiale, care sunt strict împletite în proiectarea și punerea în aplicare a inițiativelor menite să încurajeze atingerea durabilității (Tan și colab., 2020). Actorii implicați au roluri și funcții distinctive, unice – putem spune, dar sunt integrați în organismul social mai larg. Interacțiunile continue dintre nodurile ecosistemului hrănesc eficacitatea actorilor individuali și susțin viabilitatea populației de actori în ansamblu. Prin urmare, este necesar un efort organizațional pentru a îmbunătăți integrarea între componentele ecosistemului urban și pentru a stabili condițiile dezvoltării durabile a acestuia (Appio și colab., 2019).

Lentila ecosistemului este folosită, în general, pentru a investiga rolul pe care diferitele componente – de exemplu, mediul fizic, guvernul, societatea și tehnologiile – îl pot avea în dezvoltarea unui oraș inteligent durabil (Kumar, 2020). Cu toate acestea, considerăm că sunt necesare abordări suplimentare pentru a face lumină asupra a ceea ce este necesar pentru a organiza și a conduce un ecosistem urban inteligent viabil. Studiile anterioare au vizat subiecte specifice legate de sustenabilitatea urbană, inclusiv problemele de guvernare și provocările societale (Fu și Zhang, 2017). Cu toate acestea, nu există un acord cu privire la mecanismele și abordările care ar trebui concepute pentru a stabili condițiile pentru un ecosistem urban inteligent și durabil (Russo și colab., 2014). Lipsa acordului decurge din provocările care apar la structurarea și conducerea unui ecosistem urban inteligent, cum ar fi coordonarea și amalgamarea surselor formale (planificate) și informale (neplanificate) de creativitate urbană (Mengi și colab., 2020) și angajamentul activ al cetățenilor de a alimenta capitalul social și civic pe care se stabilește inteligența ecosistemului urban (Foth și colab., 2016).

Urbanizarea a lăsat o amprentă ecologică enormă, datorită consumului masiv de bunuri și servicii care are loc în mediile urbane. Diviziunea socială este, de asemenea, caracteristică tuturor ecosistemelor urbane inteligente. În mod obișnuit, administrația publică centrală și locală lucrează pentru a maximiza efectele pozitive și a minimiza efectele negative pentru toți cetățenii. Alegerile pe care le fac managerii ecosistemelor urbane inteligente în acest sens reflectă valorile publice locale. În teoriile guvernării valorii publice, conceptul de „public” este văzut ca depășind cu mult guvernarea obișnuită într-un context urban. În aceste teorii, binele comun este determinat de un dialog cuprinzător și de procese deliberative. Cetățenii sunt văzuți drept co-creatori implicați activ în crearea a ceea ce este bun pentru public (Bozeman, 2007;

Denhardt & Denhardt, 2011; Bryson și colab., 2017). Într-un context urban, niciun sector nu are monopol asupra etosului serviciului public. Desigur, orașele prezintă nenumărate asemănări și diferențe. Orașele nu au aceeași capacitate de a face față provocărilor externe și interne, în timp ce modelele lor evolutive depind în mare măsură de factorii contextuali locali (Stenvall și colab., 2022).

Inteligența este un nou paragraf al discursului de politică urbană care vizează reinventarea procesului de creștere și dezvoltare urbană (Neuvonen și Ache, 2017). Orașele inteligente sunt specifice în comparație cu ideile anterioare de politică urbană (de exemplu, orașe durabile, orașe verzi sau orașe ecologice) prin aceea că se bazează pe o „relație eco-economică-socială tripartită... pentru a crea o zonă mai prosperă, cu industrii de înaltă tehnologie și servicii sociale eficiente pentru generațiile viitoare” (Fu și Zhang, 2017: p. 114). Realizarea urbanismului inteligent implică provocări politice fără precedent care nu pot fi abordate folosind abordări funcționale, dar necesită o integrare. (Karppi și Vakkur, 2020) Nevoia de reconciliere a problemelor de mediu, economice și sociale anunță ambiguități și contradicții, care pot duce la ciocniri instituționale (Paydar și Rahimi, 2018) Pentru a minimiza astfel de conflicte, oamenii de știință susțin că dezbaterile privind *Orașele inteligente* ar trebui repolitizate, subliniindu-se multitudinea fațetelor acestora și punând bunăstarea individuală și colectivă în centrul politicilor urbane (March și Ribera-Fumaz, 2016). Utilizarea angajamentului părților interesate și a incrementalismului în dezvoltarea ecosistemelor urbane inteligente au fost avansate ca strategii eficiente: ele permit abordarea complexității ideii de oraș inteligent și țin cont în mod eficient de perspectivele divergente de mediu, sociale și economice (Neuvonen și Ache, 2017).

Pe lângă implicarea părților interesate, ar trebui introduse inovații personalizate pentru a democratiza procesul de luare

a deciziilor și pentru a ține cont de punctele de vedere ale diferiților actori care participă la modelarea discursului de politică a orașului inteligent (Milan și colab., 2015). Inteligența se bazează pe colaborarea și schimburile active între actori din contextul urban (Nielsen, 2014). Astfel de actori ar trebui să fie profund implicați – atât din punct de vedere strategic, cât și organizațional – în stabilirea unor ecosisteme inteligente sustenabile (Deslatte și Swann, 2017). Ar trebui să se acorde atenție riscului ca elitele sociale să se implice în discursul politic al orașului inteligent cu un rol predominant care le permite să constrângă politicile și deciziile și să obțină avantaje proprii (Dierwechter, 2013). Acest lucru este valabil mai ales atunci când o filozofie coercitivă stă la baza stabilirii unui ecosistem urban inteligent, care nu evaluează în mod adecvat importanța resurselor locale pentru dezvoltarea și consolidarea inteligenței urbane (Hawkins, 2011). Pentru a reduce acest risc ar trebui realizată o dublă ajustare a discursului politic privind orașele inteligente. Pe de o parte, grupurile de interese locale ar trebui să fie solicitate și încurajate să participe activ la proiectarea ideii de oraș inteligent, activându-și resursele sociale pentru a sprijini viabilitatea ecosistemului urban (Ramirez de la Cruz, 2009). Pe de altă parte, ar trebui luate inițiative pentru a evita excluderea și/sau marginalizarea grupurilor sociale defavorizate care nu sunt reprezentate efectiv în grupurile de interese locale existente. Acest lucru poate deschide calea pentru o implicare cu drepturi depline a cetățenilor în discursul orașului inteligent (Pearsall și Anguelovski, 2016).

Durabilitatea și mediul sunt două pietre de temelie ale unui ecosistem urban inteligent. Un oraș inteligent este de obicei înțeles ca un hub de soluții verzi. Cu toate acestea, integrarea problemelor legate de mediu în viziunea strategică și managementul unui ecosistem urban inteligent nu este un efort ușor (Israilidis și colab., 2019). Lu și colab. (2018) au discutat barierele care inhibă capacitatea unui oraș inteligent

de a include preocupări de mediu și ecologice în planul lor strategic și operativ, cum ar fi ambiguitatea obiectivelor concurente, deficitul de resurse disponibile și slaba integrare și colaborare între diferite categorii de părți interesate.

O parte din literatură susține că ecologizarea unui ecosistem urban inteligent este mai degrabă un mit decât o realitate. Abordarea individualistă predominantă care este îmbrățișată în promovarea politicilor și practicilor durabile din punct de vedere ecologic este considerată a genera dezavantaje asupra eficienței soluțiilor verzi, deoarece nu ia în considerare suprapunerea acestor soluții cu dinamica socială și economică mai largă a orașelor inteligente. (Barr și Prillwitz, 2014). În plus, accentul pus pe performanțele de mediu, sociale și economice ca fenomene relativ independente împiedică proiectarea unor intervenții consistente menite să facă față relațiilor complexe ecologice și social-economice care stau la baza funcționării corespunzătoare a unui ecosistem urban inteligent (Ahmad și Mehmood, 2015). În sfârșit, absența unei meta-organizații care conectează diferitele părți interesate, agreghează informații, hrănește cunoștințele individuale și colective și creează angajamentul de a atinge obiective durabile poate slăbi dezirabilitatea și fezabilitatea politicilor și practicilor de ecologizare (Rajabion și colab., 2019).

Cuprinzând un punct de vedere organizațional, ecosistemele urbane inteligente pot fi concepute ca domenii organizaționale specifice locului, ale căror structuri sunt proiectate conform unei abordări configuraționale. O astfel de abordare este articulată în două etape: o fază de nivel înalt, care permite conturarea limitelor ecosistemului urban, și o etapă de nivel inferior, care se concentrează pe rolurile actorilor individuali implicați în funcționarea orașului (Pierce și colab., 2017).

Etapa de nivel înalt constă în activitățile care au scopul de a evoca și de a evalua elementele tangibile și intangibile care intervin în procesul de „smartizare” urbană (Wu și Chen,

2019). Identificarea limitelor ecosistemelor urbane inteligente în interiorul cărora astfel de elemente pot fi recuperate ar trebui realizată recunoscând că orașele inteligente au o „natura deschisă, neliniară, fluctuantă și lipsită de echilibru” și că dezvoltarea lor este afectată de „mecanisme sinergetice, competitive, haotice” (Yan și colab., 2020: p. 2). În loc să delimiteze contururile unui ecosistem urban inteligent, analiza la nivel înalt ar trebui să aibă scopul de a evidenția actorii relevanți și atributele distinctive ale orașelor inteligente, jucând rolul de informator pentru faza ulterioară (Raspotnik și colab., 2020).

Etapa de nivel inferior începe cu proiectarea unui model de co-guvernare care este în concordanță cu natura orașelor inteligente ca sisteme socio-tehnice complexe (Yahia și colab., 2021). Modelul de co-guvernare nu este static. Mai degrabă, co-evoluează cu ecosistemul urban inteligent. În faza de inițiere, atenția este acordată în primul rând amenajării strategiilor de cooperare și întăririi încrederii și loialității în rândul actorilor urbani printr-o abordare de leadership transformățional. În timpul etapei de creștere, accentul este pus pe stabilirea obiectivelor și motivației, respectând un stil de conducere tranzacțional pentru a crea angajament și coeziune. (Ooms și colab., 2020). Modelul de co-guvernare este apoi articulat într-un plan strategic, al cărui scop este de a determina cerințele și condițiile de integrare între actorii care sunt implicați în funcționarea unui ecosistem urban inteligent și durabil (Marzouk și Othman, 2020). În planul strategic, organismul de co-guvernare își definește propriul rol de reglementator, facilitator și furnizor de soluții inteligente menite să promoveze partajarea infrastructurilor și a resurselor între membrii ecosistemului urban (Zvolska și colab., 2019). În plus, modurile de implicare a cetățenilor în co-crearea valorii și co-producția de servicii sunt oficializate, subliniind contribuția acestora la succesul orașului inteligent (Berquier și Gibassier, 2019). În cele din urmă, este aranjat un

sistem personalizat de măsurare a performanței pentru a crea acord și angajament față de obiectivele strategice care conduc acțiunile individuale și colective (Brorstrom și colab., 2018).

Un oraș inteligent durabil se bazează pe un cadru de politică integrat și tripartit, care este menit să găzduiască creșterea economică cu o capacitate sporită de a păstra sustenabilitatea socială și de mediu. Recunoscând orașele inteligente ca ecosisteme socio-tehnice complexe și în continuă evoluție, această revizuire a literaturii încurajează să acorde atenție reconcilierii dintre ingredientele dure și cele „soft” care sunt necesare în rețeta pentru inteligența urbană. Utilizarea platformelor și datelor în cadrul unui oraș este un pas inevitabil în tranziția către un ecosistem urban inteligent. Cu toate acestea, ele ar trebui să fie integrate cu dreptul la o comunitate urbană inteligentă pentru oameni, fiind incluse grupurile dezavantajate ale populației. Acest lucru necesită un proces de împuternicire și implicare a cetățenilor, care este esențial pentru a realiza o participare cu drepturi depline a oamenilor la coproducția și co-crearea de valoare a serviciilor urbane.

1.1.2. Ecosistemele urbane inteligente și Agenda 2030

Urbanizarea a crescut presiunile asupra ecosistemelor urbane. În fața acestei tendințe globale, în septembrie 2015, Națiunile Unite au adoptat Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) și 169 de ținte.

Figura nr. 1. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

Sursă: United Nations, (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Disponibil online la: <https://sdgs.un.org/goals>, accesat pe 5.01.2022

Agenda 2030 are în centrul său durabilitatea mediului, în preambul fiind recunoscut că dezvoltarea socială și economică depind de gestionarea durabilă a resurselor naturale ale pământului. Înțelegerea complexității legăturii dintre Agenda 2030, componentele mediului natural și ecosistemele urbane inteligente rămâne o provocare practică atât pentru cercetători, cât și pentru factorii de decizie din toate disciplinele, în special pentru administrația publică centrală și locală. În condițiile în care nu poate exista un ecosistem urban smart fără o corelare puternică cu obiectivele Agendei 2030, se impune analiza acestei relații, prin prisma abordării schimbărilor necesare în ceea ce privește gestionarea ecosistemelor urbane și modul în care acest management poate consolida sau submina acțiunile pentru realizarea celor 169 de ținte din Agenda 2030.

În contextul populațiilor urbane mari și în creștere, există o nevoie stringentă de a înțelege modul în care mediul urban poate fi planificat, dezvoltat și întreținut în mod durabil pentru

cel mai mare beneficiu pentru oameni și natură. Prin urmare, problemele sustenabilității globale nu pot fi abordate, fără a aborda cu fermitate problema durabilității urbane.

Recunoscând importanța orașelor în lumea contemporană, Adunarea Generală a ONU în 2015 a decis să adopte „orașe și comunități durabile” ca obiectiv distinct (SDG 11) în cadrul Agendei pentru Dezvoltare Durabilă (2030). Scopul principal al ODD 11 este de a face orașele și așezările umane incluzive, sigure, rezistente și durabile. Discursurile politice globale recente orchestrate sub egida Națiunilor Unite, cum ar fi COP 24, Acordul de la Paris (Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice) și Noua Agendă Urbană a ONU Habitat subliniază necesitatea unei concentrări concertate la scară de oraș și comunitate, nu numai pentru a atinge obiective de dezvoltare pe termen lung, ci și pentru a aduce beneficii directe tangibile calității vieții oamenilor (Vaidya și Chatterji, 2020).

Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU au fost introduse în septembrie 2015 și au inclus un obiectiv concentrat pe orașe, SDG11: Orașe și comunități durabile (Colglazier, 2015). ODD 11 recunoaște urbanizarea fără precedent care are loc la nivel global și semnificația acestei tendințe pentru bunăstarea umană și importanța ei critică pentru sustenabilitatea globală (Hidalgo, 2014). Din 2015 până în 2030, peste un miliard de oameni se vor alătura populației urbane a lumii, astfel creșterea ponderii urbane a populației globale la 60.04% (United Nations, 2018) cu Asia și Africa pregătite să devin predominant urbane până la mijlocul anilor 2030 și, respectiv, la mijlocul anilor 2040 (UN-Habitat, 2018; UN-Habitat, 2019) Orașele nu sunt pregătite pentru a găzdui într-o manieră durabilă populațiile care se mută la oraș (Dovey, 2012; Gouverneur, 2014, Montgomery și Balk., 2011). Din cauza capacității infrastructurale insuficiente și inadecvate și utilizării intensive a resurselor, orașele pun o